

YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA XOTIN-QIZLARNING IJTIMOIY-SIYOSIY FAOLLIGI

Temirova Shahzoda Nosir qizi
Toshkent davlat transport universiteti
YMTY_4_24 guruh talabasi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada bugungi kunda O'zbekistonda xotin-qizlarning jamiyat hayotidagi o'rni, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish borasidagi davlat siyosati hamda ayollarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, xotin-qizlar ta'limi va bandligini ta'minlash borasidagi islohotlarning ahamiyati yoritib berilgan.*

Annotation. *This article analyzes the current role of women in the social life of Uzbekistan, the state policy aimed at protecting their rights and interests, and issues related to increasing women's socio-political activity. It also highlights the significance of reforms focused on ensuring women's education and employment.*

Kalit so'zlar: *xotin-qizlar, gender tenglik, ijtimoiy faollik, ta'lim, huquqiy himoya, oila, tadbirkorlik.*

Keywords: *women, gender equality, social activity, education, legal protection, family, entrepreneurship.*

Kirish qism.

Har qanday jamiyatning madaniy va ma'naviy darajasi uning ayollarga bo'lgan munosabati bilan belgilanadi. O'zbekiston Respublikasi mustaqilligining ilk yillaridanoq xotin-qizlarning davlat va jamiyat boshqaruvidagi ishtirokini kengaytirish ustuvor vazifa etib belgilangan. Ayniqsa, so'nggi yillarda "Gender tenglik" tushunchasi davlat siyosatining ajralmas qismiga aylandi. Ayollarning nafaqat oila bekasi, balki yetuk mutaxassis, rahbar va tadbirkor sifatidagi nufuzi ortib bormoqda.

Asosiy qism.

Xotin-qizlarning jamiyatdagi mavqeini yuksaltirish bugungi kunda shunchaki ijtimoiy vazifa emas, balki mamlakat barqarorligini ta'minlovchi strategik omildir. Bu yo'nalishdagi islohotlarni quyidagi to'rtta ustuvor yo'nalishda tahlil qilish mumkin:

1. Siyosiy-huquqiy islohotlar va davlat boshqaruvi

O'zbekiston tarixida ilk bor xotin-qizlarning davlat boshqaruvidagi ulushi 33 foizga yetdi. Bugungi kunda ayollar nafaqat ijtimoiy sohalarda, balki huquq-tartibot organlari, mudofaa va yirik sanoat korxonalarida ham rahbarlik lavozimlarini egallab kelmoqda. 2019-yilda qabul qilingan "Xotin-qizlarni kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risida"gi konvensiya talablarining hayotga tatbiq etilishi natijasida, xotin-qizlarning saylov huquqlari va siyosiy partiyalardagi ishtiroki qonun bilan kafolatlandi.

2. Iqtisodiy mustaqillik va tadbirkorlikni rivojlantirish

Ayollarning iqtisodiy mustaqilligi — oila farovonligining asosi hisoblanadi. Shu maqsadda yurtimizda "Ayollar daftari" tizimi joriy etilib, undagi har bir ayolning muammosi bilan individual ishlash tartibi yoʻlga qoʻyildi.

Imtiyozli kreditlash: Tadbirkorlik boshlash istagida boʻlgan ayollar uchun garovsiz va past foizli kreditlar ajratilmoqda.

Hunarmandchilik: "Ustoz-shogird" anʼanalari asosida xotin-qizlarning uyda oʻtirgan holda daromad topishi uchun sharoitlar yaratildi. Bugungi kunda kichik va oʻrta biznes sohasining qariyb 40 foizi aynan ayollar tomonidan boshqarilayotgani quvonarli holdir.

3. Taʼlim va innovatsiyalar – kelajak poydevori

Xotin-qizlar taʼlimiga kiritilgan investitsiya — jamiyat kelajagiga kiritilgan eng foydali sarmoyadir. Oʻzbekistonda xotin-qizlar uchun oliy taʼlimda maxsus kvotalar belgilanishi:

- ✓ Magistratura bosqichida tahsil olayotgan barcha xotin-qizlarning kontrakt toʻlovlari davlat tomonidan qoplab berilishi;
- ✓ Ehtiyojmand oilalarning qizlari uchun alohida grantlar ajratilishi;
- ✓ IT va raqamli texnologiyalar sohasida "Loyiha boshqaruvchilari" va "Dasturchi qizlar" maktablarining tashkil etilishi bunga misol boʻladi.

4. Ijtimoiy himoya va sogʻliqni saqlash

Xotin-qizlarning salomatligini saqlash, ayniqsa, qishloq joylarida tibbiy xizmat sifatini oshirishga katta eʼtibor qaratilmoqda. "Sogʻlom ona — sogʻlom bola" tamoyili asosida reproduktiv salomatlikni mustahkamlash, skrining markazlari faoliyatini kengaytirish ishlari olib borilmoqda. Shuningdek, tazyiq va zoʻravonlikka uchragan ayollar uchun **"Reabilitatsiya markazlari"** (Shelterlar) tashkil etilgan boʻlib, u yerda ayollarga psixologik va huquqiy yordam koʻrsatiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: “Oʻzbekiston”, 2023.
- 2.Oʻzbekiston Respublikasining “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari toʻgʻrisida”gi Qonuni, 02.09.2019 yildagi OʻRQ-562-son.
- 3.Mirziyoev Sh.M. "Yangi Oʻzbekiston strategiyasi". – T.: “Oʻzbekiston”, 2021.
- 4.Davlat statistika qoʻmitasining yillik hisobotlari va ijtimoiy koʻrsatkichlari.